

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE NOVEMBER 2025

KRIMINAALKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
03.11.2025	4-24-3016/36	Suulise hoiatuse vaidlustamine Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas väärteoasjas nr 4-24-3016, et VTMS 3¹ lg-d 1, 2 ja lg 3 p 1 kohaselt tehtud suuline hoiatus ei ole karistus formaalses ega materiaalses tähenduses ning seda ei saa vaidlustada. Suulise hoiatuse tegemise korral väärteomenetlust alustatud ei ole (VTMS § 3¹ lg 2), mistõttu pole hoiatatud isik menetlusalune isik ning tal pole õigust esitada suulise hoiatuse peale kaebust VTMS § 114 korras. Maakohus peab sellise kaebuse jätma läbi vaatamata. Suulist hoiatust ei saa vaidlustada ka VTMS §-s 76-80 sätestatud korras. Lisaks kordas kolleegium, et kohus saab vastu võtta tähtaegsed ja asjakohased tõendid. Väärteomenetluse põhjendamatute tõenditega koormamine ei pruugi viia kaitseõiguse parema tagamiseni, vaid üksnes venitada menetlust ja kahjustada tõhusat õigusemõistmist. Maakohtus toimivas kaebemenetluses on asja arutamise edasilükkamiseks äärmiselt kitsad võimalused (VTMS § 125). Lubamatu on lükata väärteoasja arutamist edasi kergekäeliselt, tuginedes üksnes poole sellekohasele soovile. Väärteoasju, mis on kriminaalasjadest eelduslikult lihtsamad ja väiksema kaaluga, tuleb kohtus menetleda kiiremini. Kaitsja osavõtt ei ole väärteomenetluses üldjuhul kohustuslik (VTMS § 19 lg 3), mistõttu ei pruugi tema puudumine istungilt tingida alati asja arutamise edasilükkamist. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
12.11.2025	4-24-1037/37	Avaliku koha mõiste (KoS § 54) Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 4-24-1037 tehtud otsuses, et sotsiaalmeedias ehk somes häiriva sisuga otseülekande tegemine ei ole käsitatav avaliku korra rikkumisena KoS § 262 lg 1 mõttes, kuna virtuaalset keskkonda ei saa pidada avalikuks kohaks. KoS § 54 seob avaliku koha mõiste selgelt füüsilise ja piiritletud paiga või objektiga. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

18.11.2025	1-23-7274/138	Õigusliku aluseta lahkumishüvitise maksmise õiguspärasus Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-23-7274, et ametnikule tohib maksta üksnes seaduses ette nähtud tasu või hüvitist ning avaliku vara kasutamine eeldab selget seaduslikku alust. Kolleegium rõhutas, et hüvitisi ei tohi kasutada poliitiliste või juhtimisotsustega seotud lahkumiste soodustamiseks. Samuti märkis kolleegium, et vallavanema vastutust ei välista tema ekslik veendumus hüvitise lubatavuses, sest temalt eeldatakse teadmist, et valla vara võib kasutada üksnes seaduslikult. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
21.11.2025	1-21-8803/170	Menetluskulude hüvitamine ja viivis menetluskulu hüvitiselt Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-21-8803 menetluskulude hüvitamise korda ning põhjendas, millistel juhtudel saab nõuda menetluskulu hüvitiselt viivise tasumist. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
28.11.2025	1-24-2128/193	Süüteoemenetluses tekitatud kahju hüvitamine; prokuratuuri luba kohtueelse menetluse andmete avaldamiseks Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-24-2128 tehtud määruses kohtueelse menetluse andmete avaldamisega tekitatud kahju hüvitamist ja nõudeid prokuratuuri loale kohtueelse menetluse andmete avaldamiseks. Kolleegium kordas, et töösuhte lõppemisel poolte kokkuleppel puudub põhjuslik seos töösuhte lõppemise ja väidetavalt tekitatud kahju ning kohtueelse menetluse andmete avaldamise vahel. Samuti tõi kohus välja, et kriminaalmenetluses kogutud andmete avaldamine haldusorgani poolt eraldi haldusmenetluses on avalik-õiguslik toiming, millega tekitatud kahju hüvitatakse riigivastutuse seaduse alusel ja vaidluse lahendamiseks on pädev halduskohus. Seega tuleb süüteoemenetluses selline taotlus SKHS § 13 lg 3 alusel jätta läbi vaatamata. Seonduvalt prokuratuuri KrMS § 214 lg 1 alusel antava loaga avaldada kohtueelse menetluse andmeid, selgitas kolleegium järgmist. Andmete avaldamist taotleb asutus või isik peab põhjendama prokuratuurile andmete avaldamise vajadust, selgitama andmete avaldamise ulatust ja kui seda on mõistlik eeldada, osutama ka andmete töötlemise õiguslikule alusele. Prokuratuur peab tegema oma pädevuse piires kõik võimaliku tagamaks, et hilisem andmete avaldamine oleks õiguspärane ning tohib loa anda vaid juhul, kui taotluse põhjal saab järeldada, et andmed avaldatakse õiguspäraselt ning sellega ei rikuta seadusega kehtestatud piiranguid (KrMS § 214 lg 2 ja § 126¹² lg 3). Prokuratuuri luba on vaid eeldus andmete kasutamiseks väljaspool kriminaalmenetlust ning prokuratuur ei vastuta avaldaja tegevuse eest. KrMS § 214 ei kehtesta loale vorminõudeid, kuid loa andmine ja selle tingimused peavad olema hiljem tõendatavad ja jälgitavad. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
12.11.2025	2-24-5406/21	Üllatuslik tüüptingimus Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas tsiviilasjas nr 2-24-5406 tehtud otsuses tüüptingimuse lepingu osaks saamise põhimõtteid.

		Kolleegium kordas esmalt üle seisukoha, et kohus peab tüüptingimuse kohaldatavuse ja kehtivuse hindamiseks kontrollima omal algatusel, kas vaidlusalune lepingutingimus on tüüptingimus VÕS § 35 mõttes ning kas see on tüüptingimuseks saanud lepingu osaks VÕS § 37 mõttes. Seejärel, kui on tuvastatud, et tüüptingimus on saanud lepingu osaks, saab edasi hinnata, kas tingimus on kooskõlas seadusega või tühine VÕS §-de 42–44 järgi. Selleks, et võtta seisukoht tüüptingimuse üllatuslikkuse kohta, tuleb kohtul hinnata, mida sai keskmine lepingupool lepingust mõistlikult oodata, milles tüüptingimuses kokku lepiti ning kas lepingupoole mõistlike ootuste ja tüüptingimuse sisu erinevus on niivõrd suur, et pidada tingimust üllatuslikuks VÕS § 37 lg 3 tähenduses. Tüüptingimus, mille kohaselt võib kostja teavitada tarbijaid lepingumuudatustest teenuse eest esitataval arvel, on heas usus tegutsevale mõistlikule tarbijale sedavõrd ootamatu ja ebaharilik, et seda ei saa VÕS § 37 lg 3 järgi lugeda maagaasi müügilepingu osaks. Arve eesmärk on kajastada ja tõendada tarbitud maagaasi kogust ja maksumust konkreetsel ajavahemikul. Seetõttu ei saa tarbija mõistlikult eeldada, et tarbitud maagaasi eest esitatud arve sisaldab ka lepingut puudutavaid muid teateid, sh teavitust lepingumuudatuse kohta. Lepingumuudatustest tuleb teatada selliselt, et keskmisele mõistlikule tarbijale oleks arusaadav, et kaupleja soovib lepingutingimusi muuta. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.11.2025	2-25-2805/9	Keelumärke seadmine ühisomandis kinnisasjale, kui võlgnik on vaid üks abikaasadest. Maksuotsuse täitmine. Avaldaja palus kanda ühisomandis olevale kinnistule keelumärke, millega keelata ühel abikaasal käsutada ühisomandis kinnisasja. Avaldaja täitis enda maksuotsust. Kolleegium leidis, et KRS § 34¹ lg 1 ja lg 2 p 7 alusel peab olema keelumärke kinnistusraamatusse kandmiseks teise abikaasa nõusolek, sest kande tegemine kahjustaks selgelt võlgnikuks mitteoleva abikaasa omandiõigust. Nõusolekut ei oleks vaja, kui oleks tegu mõne KRS § 34¹ lg-s 7 nimetatud erandiga. Maksuotsus ei ole KRS § 34¹ lg-s 7 nimetatud erandite hulgas. Keelumärke on võimalik kanda kinnisasjale nii, et kinnisasja käsutamine keelatakse üksnes maksukohustuslasest abikaasal, vaid siis, kui tegu on hagi tagamise või hagi tagamise laadse olukorraga (nt halduskohtu loal menetluse kestel abijutiste täitmist tagavate abinõude kohaldamisega), mil kohaldub KRS § 34¹ lg-s 7 nimetatud erand. Täitedokumendi täitmisel seda teha ei saa. Kolleegium selgitas ka seda, et riik ei saa võimumonopoli kasutades luua enda nõuete täitmisele soodsamaid tingimusi, sest see oleks vastuolus põhiseaduse (PS) § 12 lg-s 1 sätestatud võrdsuspõhiõigusega, samuti omandipõhiõigusega (PS § 32). Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.11.2025	2-21-4202/80	Meediamonitooringut osutava isiku tegevuse lubatavuse hindamine AutÕS § 18¹ lg 1 alusel Kohus peab autoriõiguse seaduse (AutÕS) § 18¹ lg 1 tõlgendamisel selle sätte aluseks olnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. a direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas direktiivi art 5 lg 1 ning selle kohta käivat Euroopa Kohtu praktikat arvestades välja selgitamata, kas kostja tegevus hageja teoste allalaadimisel, märksõnade salvestamisel ning töötlemisel vastab AutÕS § 18¹ lg-s 1 sätestatud erandi tingimustele ehk kas kostja tegevus: 1) oli ajutine; 2) mõeldud siirdamiseks (inglise keeles <i>transient</i>, prantsuse keeles <i>transitoire</i>, saksa keeles <i>flüchtig</i>) või toimus juhuslikult; 3) oli tehnilise protsessi lahutamatu ja oluline osa; 4) selle ainus eesmärk oli teha võimalikuks teose või muu kaitstava objekti edastamine vahendaja võrgu kaudu kolmandatele isikutele või seaduspärane kasutamine ning 5) sellel puudus iseseisev majanduslik tähtsus.

19.11.2025	2-23-2975/37	Võlausaldajate huvide kahjustamine kohustuse täitmise tähtpäeva kaugesse tulevikku edasilükkamisega ja hüpoteetiliste õigusabikulude välja mõistmine pankrotivarasse Võlgnikul oli nõuete loovutamise eest õigus nõuda võlausaldajalt tasu. Kuigi võlgnik muutus püsivalt maksejõuetuks, leppis võlgnik võlausaldajaga kokku, et tasu maksmise tähtpäeva lükatakse edasi kümne aasta võrra. Riigikohus leidis, et eelkirjeldatud tehing kahjustab eelduslikult võlausaldajate huve, sest pankrotimenetluse tavapärast mõistlikku kestust arvestades ei saaks seda nõuet pankrotimenetluses maksuma panna. Samas on tagasivõidetava tehingu teisel poolel tehingu tagasivõitmise vältimiseks võimalik tõendada, et esinevad asjaolud, mille tõttu tagasivõidetav tehing võlausaldajate huve ei kahjustanud. Kuna pankrotihaldur ei kasutanud apellatsiooni- ja kassatsioonimenetluses lepingulist esindajat, nõudis ta PankrS § 65 lg 14 alusel menetluskuluna õigusabikulude väljamõistmist. Riigikohus leidis, et kuigi eelnimetatud norm on mõnevõrra ebaselgelt sõnastatud, tuleb kohtuvaidlusega seotud õigusabikulude all, mida pankrotihalduril on õigus selle sätte järgi nõuda, mõista niisuguseid õigusabikulusid, mida pankrotivara arvel tulnuks maksta lepingulisele esindajale sellises vaidluses tavapärase õigusabi eest ja mille haldur kohtumenetluses ise osaledes pankrotivara jaoks kokku hoidis. Riigikohtunik Vahur-Peeter Liini eriarvamus on kättesaadav siit. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.11.2025	2-23-117906/34	Riigikohus selgitas erakorralise asjaolu mõistet lennureisijate määruse tähenduses Riigikohus selgitas, mida loetakse erakorraliseks asjaoluks, mille esinemisel vabaneb lennuettevõtte vastutusest reisijate ees. Õhusõidu valdkonnas on erakorraline asjaolu sündmus, mis ei ole oma olemuselt või päritolult omane asjaomase lennuettevõtja tavapärasele tegevusele ja väljub tema tegeliku kontrolli alt. Lennuettevõtja vabaneb hüvitise maksmise kohustusest seega vaid siis, kui erakorralisi asjaolusid ei oleks saanud vältida isegi siis, kui lennuettevõtja oleks võtnud omalt poolt kõik mõistlikud meetmed, et vältida lennu hilinemist või tühistamist. Lennuettevõtja vabaneb vastutusest üksnes siis, kui erakorralisest asjaolust tulenevaid planeeritud lennu tingimusi ei saa muuta ega muul viisil mõjutada nii, et lend saaks toimuda plaanipäraselt isegi juhul, kui rakendataks kõiki võimalikke ja mõistlikke meetmeid. Hoolsus, mida nõutakse lennuettevõtjalt selleks, et ta vabaneks hüvitise maksmise kohustusest, eeldab seda, et ta rakendab kõiki enda käsutuses olevaid vahendeid, et tagada teekonna muutmise mõistlikult, rahuldavatel tingimustel ja esimesel võimalusel. Selline hoolsus eeldab mh, et otsitakse teisi otse- või vahemaandumisega lende, mis saabuval sihtkohta varem kui asjaomase lennuettevõtja järgmine lend. Selliseid lende võivad teha ka teised lennuettevõtjad, kes ei pea kuuluma samasse lennundusallianssi. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

HALDUSKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
04.11.2025	3-22-871/22	Üldplaneeringut muutva detailplaneeringu võib jätta algatamata, kui ilmselgelt puudub vajadus üldplaneeringu muutmiseks Riigikohtu halduskollegium lahendas otsuses nr 3-22-871/22 küsimust, kas kohalik omavalitsus jättis õiguspäraselt algatamata detailplaneeringu, mis oli kehtiva üldplaneeringuga vastuolus, olukorras, kus kohalik omavalitsus ei näinud põhjendatud vajadust üldplaneeringu muutmiseks. Kaebaja pöördus halduskohtusse, et vaidlustada kohaliku omavalitsuse otsus, millega jäeti detailplaneering algatamata. Kaebaja leidis, et küsimus kas üldplaneeringu muutmiseks esineb põhjendatud vajadus, tuleks teha kindlaks

		detailplaneeringu menetluses. Kolleegium selgitas, et seadusest ei tulene kohustust algatada iga detailplaneeringut, mis sisaldab ettepanekut muuta üldplaneeringut. Kolleegium leidis, et juhul kui on selge, et puudub põhjendatud vajadus detailplaneeringuga üldplaneeringu muutmiseks, siis on õiguspärane detailplaneeringu algatamata jätmine. Isik, kes taotleb detailplaneeringuga üldplaneeringu muutmist, peab esitama asjaolud, mis näitavad, et esineb põhjendatud vajadus üldplaneeringu muutmiseks. Kui selliseid asjaolusid ja neid kinnitavaid tõendeid ei esitata ning taotletud detailplaneering on selgelt vastuolus rohevõrgustiku toimimiseks seatud tingimustega, siis võib kohalik omavalitsus jääda üldplaneeringu koostamisel läbikaalutud nõuete juurde. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
10.11.2025	3-25-675/23	Kohtul tuleb vajadusel aidata menetlusosalist tõendite kogumisel Määruses nr 3-25-675/23 selgitas Riigikohtu halduskolleegium, et vanglas saab meditsiinilise abivahendi vajaduse ning sobivuse kindlaks teha üksnes tervishoiuteenuse osutaja ning kohtumenetluses on võimalik seda hinnangut teiste tõenditega ümber lükata. Vajadusel tuleb kohtul menetlusosalist tõendite kogumisel abistada. Kolleegium rõhutas siiski, et täiendava arsti arvamuse kogumise vajadus tekib siis, kui menetlusosaline seab põhjendatult kahtluse alla vangla (eri)arsti arvamuse pinnalt tehtud järeldused. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.11.2025	3-25-806/24	Hankepassiga seotud puuduste kõrvaldamine Riigikohtu halduskolleegium leidis otsuses nr 3-25-806/24, et kui hankija kasutab kohustuslikus korras või vabatahtlikult hankepassi, tuleb hankepassis esitatud teabe kontrollimiseks selgituste küsimisel lähtuda RHS § 104 lg st 7. Sarnaselt RHS § 46 lg-ga 4 on § 104 lg 7 rakendamisel oluline lähtuda direktiivis 2014/24 seatud tingimusest, et selline täienduste tegemise nõue peab olema täielikus kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõttega ning Euroopa Kohtu praktikaga nende põhimõtete sisustamisel. Kolleegium juhtis tähelepanu, et nõue järgida selgituse küsimisel eelnimetatud põhimõtteid on direktiivis 2014/24 sätestatud ühtse reeglina kõigi dokumentide kohta, k.a hankepass. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.11.2025	3-22-2368/20	Õiguskaitse Riigikohtu otsuse täitmata jätmise korral (kaebuse korduvus ning viivisenõude tähtaegsus) Halduskolleegium selgitas rahanõudega kohustamiskaebuse korduvust ja kohaseid õiguskaitse võimalusi olukorras, kus Riigikohus on juba teinud kohustamisotsuse (3-18-198/24), millega vastustajale tehti ettekirjutus rahasumma väljaarvutamiseks ja väljamaksmiseks (HKMS § 167 lg 1), kuid otsust pole mitme aasta vältel täitma asutud. Lisaks selgitati lahendis, kuidas arvestada avalik-õigusliku viivisenõude tähtaegsust: see on kõrvalkohustusena küll sõltuv põhinõudest, kuid ükski õigusakt ei näe ette kohustust esitada viivisenõue koos põhinõudega või sama haldusasja menetluse kestel. Viivisenõude kaebetähtajast kinnipidamist tuleb hinnata HKMS § 46 lg 2 järgi. Viivisenõude osas olid kohtud menetluse valesti lõpetanud. Veel selgitas kolleegium, et kui pool soovib esitada tasaarvestuse vastuväite, tuleb halduskohtul praegusel juhul ka see lahendada erimenetluses (HKMS § 248) - kohtulahendi täitmata jätmise eest rahatrahvi määramise üle otsustamisel -, tuvastades selleks vajaduse korral uusi asjaolusid. Kolleegium rõhutas, et rahatrahvi määramist tuleb kohtul kaaluda ka omal algatusel, kuivõrd see tagab lisaks menetlusosalise huvi kaitsele laiemalt avalikku huvi selle vastu, et kohtulahendeid täidetak ning et täidesaatva riigivõimu teostamisel järgitaks seadust (põhiseaduse § 3 lg 1). Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

27.11.2025	3-23-885/83	Kohaliku omavalitsuse poolt koolivõrgu ümberkorraldamine Riigikohtu halduskolleegium tühistas osaliselt Lääneranna Vallavolikogu otsuse, millega Lääneranna vald sulges oma territooriumil (kas osaliselt või tervikuna) mitu munitsipaalkooli. Halduskolleegium selgitas, et kuigi omavalitsusel on õigus oma territooriumil koolivõrk ümber kujundada, tuleb seda tehes lähtuda eeskätt laste parimatest huvidest. Kohalik omavalitsus peab tagama, et kvaliteetne haridus oleks ka pärast koolivõrgu ümberkorraldamist kõigile tema territooriumil elavatele õpilastele reaalselt kättesaadav. Muu hulgas tuleb arvestada, kas lastel on võimalik mõistliku ajaga kooliga jõuda ning kas kõigile haridusliku erivajadusega lastele on tagatud võimalus jätkata hariduse omandamist. Kooli ümberkorraldamisel tuleb ära kuulata ka koolis käivate laste vanemad. Kolleegium leidis kokkuvõtlikult, et valla menetlus- ja kaalumisvead võisid viia vale otsuseni. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
------------	-----------------------------	--

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
05.11.2025	5-25-60/5	Kaebuse esitamise tähtaeg ja õigus Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium nõustus VVK otsusega jätta M. Helme kaebused läbi vaatamata. Üks kaebus oli esitatud tähtaja rikkumisega ning teises kaebuses ei olnud selgitatud, millise toiminguga ja kuidas rikkus RVT tema subjektiivseid õigusi. EKRE kaebuse jättis kolleegium läbi vaatamata, kuna kaebuse valimiste korraldaja toimingu kohta tehtud VVK otsuse peale saab Riigikohtule esitada vaid isik, kelle kaebuse kohta VVK otsus tehti. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
06.11.2025	5-25-57/7	Häälte avamise võtit kandvate kiipkaartide pitseerimata jätmise pärast nende kasutamist ei rikkunud valimiste salajasuse põhimõtet Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium rahuldas osaliselt liidetud kohtuasjas menetletud kaebused, milles vaidlustati 2025. a kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste eel läbi viidud proovihääletamisel juhtunut, kus e-häälte avamise võtmeid kandvaid kiipkaarte hoiti pärast nende kasutamist umbes kümme minutit ilma turvakleebiseta. Kaebajate hinnangul tõi see kaasa tuua ohu valimiste salajasusele. Kolleegium leidis, et kuigi proovihääletamisel eirati kiipkaartide kohese pitseerimata jätmisega õiguslikult siduvast elektroonilise hääletamise käsiraamatust tulenevaid nõudeid, ei kaasnud sellega praegustel asjaoludel ohtu, et kõigil viiel kiipkaardil olnud infot oleks kopeeritud ja seeläbi rikutud valimiste salajasuse põhimõtet. Lisaks täpsustas kolleegium otsuses kaebetähtaegadega seonduvat, asudes seisukohale, et juhul, kui isik esitab enda õiguste rikkumise kõrvaldamiseks enne valimiskaebuse esitamist riigi valimisteenistusele avalduse puuduste kohta valimiste korralduses, siis valimiskaebuse esitamise tähtaeg pikeneb. Kaebetähtaeg hakkab kulgema ajast, mil RVT on avalduse lahendanud. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

07.11.2025	5-25-63/2	Kaebuse esitamise tähtaeg ja kaebuse põhjendused Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis Märt Põdra kaebuse rahuldamata. Kolleegium leidis erinevalt VVK-st, et kaebuse nõude objektiks oli 13. oktoobri, mitte 30. septembri 2025. a toiming, ja seetõttu ei olnud kaebus esitatud kaebetähtaega rikkudes. Sellegipoolest puudus alus Riigikohtule esitatud kaebuse rahuldamiseks. Kaebaja ei saanud enam tugineda 30. septembri 2025. a privaatvõtme hoidmisega seonduva toimingu õigusvastasusele, kuna sellekohased kaebused on VVK ja Riigikohtu poolt lahendatud (RKPJKo 06.11.2025, 5-25-57/7). Mingeid muid põhjendusi selle kohta, miks 13. oktoobril 2025 ei oleks võinud elektroonilist hääletamist avada, kaebaja ei esitanud. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
13.11.2025	5-25-65/2	Vaatleja õigus esitada valimistoimingu ajal suulisi avaldusi puuduste kohta Riigikohus rahuldab M. Põdra kaebuse, milles ta palus tunnistada õigusvastaseks selle, et RVT ei võtnud 19. oktoobril 2025 toimunud elektrooniliste häälte lugemise ajal vastu vaatlejate suulisi avaldusi puuduste kohta valimiste korralduses. Avaldusi oli võimalik esitada pärast toimingu lõppemist. Kolleegium leidis, et praegusel juhul ei esinenud kaalukaid põhjuseid, mis oleksid õigustanud vaatlejate valimisseadustest tuleneva avalduste esitamise õiguse piiramist. Asjaolu, et RVT töötaja, kes oli valmis suulisi avaldusi vastu võtma, saabus alles pärast valimistoimingu lõppemist, ei õigusta suuliste avalduste esitamise piiramist, kuivõrd RVT-l on seadusest tulenev kohustus suulisi avaldusi vastu võtta. Seda enam, et ehkki suuliste avalduste esitamise õigus on igaühel, on see iseäranis oluline vaatlejate jaoks, et võimaldada neil juhtida valimiste korraldaja tähelepanu puudustele valimiste korralduses juba toimingu läbiviimise ajal. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
14.11.2025	5-25-66/2	Valimisagitatsiooni piiramine eraomandis oleval kinnistul (kaubanduskeskuses) Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium lahendas kaebust, milles vaidlustati VVK otsust, millega lahendati 2025. a KOV volikogude valimistel kandideerinud isiku kaebust. Kaebaja vaidlustas seda, et tema erakonnakaaslasel keelati ühe kaubanduskeskuse ees, kus asus valimisjaoskond, valimisagitatsioon. Seevastu teisel erakonnal kaubanduskeskuses sees teise ukse juures seda lubati. Kaebaja hinnangul oli nimetatud tegevus vastuolus valimiste ühetaolisuse põhimõttega. VVK jättis kaebuse läbi vaatamata, kuna juhtunu ei olnud omistatav valimiste korraldajale ega linna valimiskomisjonile. Kolleegium nõustus VVK-ga, et kaebus tuli jätta läbi vaatamata. Kolleegium sedastas, et valimisjaoskonna paigutamine kaubanduskeskusesse on iseenesest lubatav, kuid avalik võim peab tagama, et valimisühenduste järgitaks ka erakinnistul asuvates valimisjaoskondades. Kaebajal on võimalik vaidlustada valla- või linnavalitsuse otsust asukoha valikul halduskohtus. Kolleegium märkis, et agitatsiooni keelamine riivab vabade valimiste põhimõtet (PS § 60 lg 1 teine lause ja § 156 lg 1 esimene lause) ning erakonna tegevusvabadust (PS § 48 lg 1 teine lause) ja väljendusvabadust (PS § 45). Praegusel juhul ei olnud välistatud, et kaebajal võib olla agitatsiooni väidetavast õigusvastasest piiramisest tulenevaid eraõiguslikke nõudeid. Kolleegium märkis, et kuigi eraomanik võib põhimõtteliselt agitatsiooni vastavalt enda poliitilistele eelistustele keelata, on see otsustusvabadus piiratud ning seda esmajoones juhul, kui omanik lubab enda kinnistut avalikult kasutada ja tegu on potentsiaalse valijate jaoks olulise käidava kohaga. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

14.11.2025	5-25-64/2	Valimistulemuste tühistamine Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium selgitas otsuses 5-25-64/2, et eksimusi kehtiva valimiskorra vastu hääletamistulemuste kindlaks tegemisel tuleb kaebajal tõendada, kui ta soovib taotleda, et hääled loetaks uuesti üle. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
17.11.2025	5-25-71/4	Kaebuse esitamise tähtaeg ja selle ennistamine Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium nõustus VVK-ga, et M. Põdra kaebused on esitatud tähtaja rikkumisega. Haldusmenetluse seaduse § 59 alusel ilmse ebatäpsuse parandamine otsuses ei mõjuta kaebetähtaega. Samuti ei ole kaebetähtaeg sõltuvuses sellest, kas haldusakt edastatakse adressaadile pärast tööpäeva lõppu. Kuna kaebaja on kasutanud VVK-ga suhtlemiseks kahte elektronposti aadressi, siis ei olnud praegusel juhul üheselt mõistetav kaebaja tahe saada vastus vaid kaebuste päises märgitud elektronposti aadressile. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
18.11.2025	5-25-70/4	Kaebaja õigus VVK koosolekul sõna saada Riigikohus jättis rahuldamata M. Kaldalu kaebuse, milles ta vaidlustas seda, et VVK koosoleku juhataja andis talle seoses tema kaebuse arutamisega sõna neljaks minutiks, mille järel tema sõnavõtt katkestati. Riigikohus selgitas, et kaebaja kutsutakse VVK koosolekule eeskätt selleks, et võimaldada tal olla oma kaebuse arutamise juures. Seejuures on koosoleku juhatajal õigus otsustada, kes, millal ja kui pikalt sõna saab. Seega ei ole õigusvastane kaebajale sõnavõtuks nelja minuti andmine ning seejärel sõnavatu katkestamine. Lisaks vaidlustas kaebaja seda, et VVK kasutab RVT hallatavat e-posti aadressi. Riigikohus selgitas, et valimistega seotud tehniliste lahenduste haldamine on valimisseadustest tulenevalt RVT ülesanne. Ainuüksi see ei tingi VVK sõltumatust RVT-st. Ka ei ole õigusvastane see, kui VVK otsus allkirjastatakse koosolekule järgneval päeval. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.11.2025	5-25-68/3	Elektrooniliste häälte ülelugemine Riigikohus jättis rahuldamata kaebuse, milles EKRE nõudis elektrooniliste häälte uut ülelugemist. Seaduse kohaselt loetakse elektroonilised hääled üle esimest korda valimispäeval ja teist korda päeval pärast valimispäeva, mil kontrollitakse elektroonilise hääletamise süsteemi andmete terviklust. Need toimingud viidi läbi. Kaebaja soovis, et seda tehtaks veel kord, sest valimispäevale järgneval päeval andis auditirakendus veateate. Riigikohus selgitas, et kokkuvõttes audiitor andmete tervikluses ei kahelnud ja toiming viidi läbi õiguspäraselt, mistõttu pole alust seda korrata. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
24.11.2025	5-25-72/2	Kaebaja hoolsuskohustus valimiskaebemenetluses Riigikohus jättis rahuldamata MTÜ Ausad Valimised kaebuse VVK otsuse peale kaebuses osas, mille Riigikohus oli saatnud osaliselt VVK-le tagasi uuesti otsustamiseks (RKPJKo 5-25-54/2). Kaebaja läbi etteheide oli, et VVK oma esialgses otsuses ja Riigikohus otsuses, millega kaebus osaliselt uuesti otsustamiseks tagasi saadeti, oli kaebaja tahet valesti tõlgendanud. Kolleegium selgitas, et Riigikohus lähtub VVK otsuse peale esitatud kaebust lahendades eeskätt Riigikohtule esitatud kaebusest ja VVK otsusest. Kui VVK on kaebaja tahet valesti tõlgendanud, on kaebaja ülesanne kaebuses Riigikohtule sellele tähelepanu juhtida. Vastasel juhul tuleb eeldada kaebaja tahte tõlgendamise õigsust. Kuna valimiskaebemenetluses on lühikesed tähtajad, on kaebajatel iseäranis suur hoolsuskohustus. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.